

DEBATT

KRONIKK: 6000 tegn inkl. mellomrom.**HOVEDINNLEGG:** 3000 tegn inkl.

mellomrom. Legg ved portrettfoto.

SIDEINNLEGG: 2300 tegn inkl.

mellomrom.

REPLIKK: 1600 tegn inkl. mellomrom.Send innlegg til debatt@dagbladet.no**MARTINE
AURDAL**Debatt- / og kronikkansvarlig
mau@dagbladet.no**AMANDA
SCHEI**asc@dagbladet.no**ANDREAS
ØKLAND**aok@dagbladet.no**GRETE
FURU**gfu@dagbladet.no**11** Politiet i Indonesia har på ti dager drept 11 og skadd 41 deltakere i en kampanje mot kriminalitet, ifølge Human Rights Watch (HRW).

Ifølge HRW skal personene ha blitt drept og skadd da de motsatte seg arrest i forbindelse kampanjen som knyttet til byens forberedelser før de skal være vertskap for Asialekene neste måned. Tallene er hentet fra nettavisen Tempo, og politiet har selv erkjent at de har skutt og drept 11 personer og skadd ytterligere 41 personer som var blant 340 kriminelle de aksjonerte mot. (NTB)

«RADICAL MARKETS»

EIENDOMSRETTE

Et nytt marked i eiendeler vil redusere ulikheten og skape mer økonomisk vekst.

KRONIKK

AKSEL BRAANEN STERRI

Fast spaltist i Dagbladet

Store ulikheter, svak økonomisk vekst, motstand mot både innvandring og frihandel og en ny datarevolusjon på trappene, skaper usikkerhet om framtiden. Dessverre leverer verken venstre- eller høyresiden troverdige løsninger på problemene.

Noen har foreslått at vi må se tilbake til Einar Gerhardsen for å finne inspirasjon til ny politikk, basert på mer statlig styring av økonomien. Sannheten er at vi må lenger tilbake. Dagens utfordringer likner ikke på etterkrigstidens, men 1800-tallets, med private monopolister, store ulikheter, og overgang til en ny industriell revolusjon. Som da trenger vi bedre, friere og flere markeder, ikke færre.

I BOKA «RADICAL MARKETS» presenterer Eric Posner og Glen Weyl løsninger i denne ånden. I sommer skal jeg presentere dere for bokas radikale ideer. Noen av ideene vil framstå fremmede og urealistiske, men det er akkurat slik nytenkning som trengs om vi skal evne å møte utfordringene. I dag tar vi for oss det private eierskapet, bærebjelken i det kapitalistiske systemet.

DE FLESTE TAR eiendomsretten for gitt. Den stimulerer til effektiv utnyttelse av godene og har en moralsk begrunnelse; den som skaper verdien bør også beholde dem.

Men privat eiendom er også ekskluderende; den som eier kan utestenge alle andre. Den er også urettferdig; verdien som skapes er gjerne et resultat av felles innsats, men tilflyter i for stor grad noen få.

MER OVERRASKENDE er privat eiendom også en brems på kapitalismens dynamikk; selv om du eier et stykke land eller en maskin, betyr det ikke at det er du som vil bruke den på best vis. Økonomen Chad Syversen anslår at bare i USA står en lite effektiv fordeling av ressursene i veien for en 25 prosents økning i produksjonen.

VI TRENGER ET kapitalistisk system som sikrer at ressursene flyter til de som kan gjøre mest ut av dem, og som sikrer hele folket eierskap til verdien som skapes. Basert på 1800-talls økonomen og aktivisten Henry Georges idé om en landskatt (se faktaboks), foreslår Posner og Weyl en kreativ innretning på formuesskatten.

De foreslår å innføre en formuesskatt på sju prosent på alle eiendeler av betydelig verdi (fratrullet gjeld), kombinert med en offentlig markeds plass à la Finn hvor alle eiendeler registreres. Det som gjør ideen radikal er for det første at du kan bestemme hvor mye du vil betale i skatt, siden skatten beregnes ut fra verdien du selv setter på dine eiendeler.

DU BØR IMIDLERTID ikke forsøke å minimere skatten ved å registrere en verdi på huset ditt langt under markedsverdi. For verdien du setter på eiendelen din, blir prisen andre kan kjøpe den for. Det kan de gjøre ved et tastetrykk, uten forhandling. I det kjøpet er gjort er eiendelen ikke lenger din. Du kan selvfølgelig sette en høy pris på eiendelen for å forhindre at noen kjøper den. Men da må du betale mer i skatt for den sikkerheten.

DETTE SIKRER for det første fellesskapet et større eierskap i nasjonens økonomiske utvikling. Når skattene direkte avhenger av de private verdiene, vil alle glede seg når noen får mer, siden det betyr mer til fellesskapet i form av økte skatter.

Skatteinntektene kan brukes til å finansiere offentlige goder, eller muligens bedre, tilbakeføre inntektene i form av en kontantoverføring til alle innbyggere, en borgerlønnsordning à la barnetrygden.

BEREGNINGER SOM Posner og Weyl gjør, basert på amerikanske tall, viser at selv

INEFFEKTIV RESSURSBruk: Økonomen Chad Syversen anslår at bare i USA står en lite effektiv fordeling av ressursene i veien for en 25 prosents økning i produksjonen. Foto: NTB Scanpix

RADIKALE IDEER

Dette er første artikkel av fem der Aksel Braanen Sterri vil presentere ideene fra boka «Radical Markets».

«PRIVAT EIENDOM ER OGSÅ EKSKLUDERENDE; DEN SOM EIER KAN UTESTENGE ALLE ANDRE.»

middel-familien blant de topp tjue prosent rikeste vil gå flere titusen kroner i pluss, om halvparten av inntektene fra skatten brukes på en slik kontantoverføring.

Siden kostnaden ved å eie går opp, vil verdien reduseres. Posner og Weyl anslår at verdien vil reduseres med mellom og , noe som vil føre til en tilsvarende reduksjon i skatten, og lånebyrden vi er nødt til å ta opp for å skaffe oss en bolig. Dette vil gjøre at flere med lavere inntekter kan få tilgang på bolig, siden de ikke lenger trenger å ta opp like store lån.

MEN SKATTEN er ikke bare ment å bidra til omfordeling. Skatten skal gjøre det kostbart å sitte på fabrikker, eiendom og andre verdier som ikke tas i bruk på en mest mulig innbringende måte, og den offentlige markeds plassen skal gjøre det enkelt for andre med bedre ideer å kjøpe dem. Dette vil hjelpe kapitalismen i dens kreative destruksjon.

Et slikt system krever et mentalt skif-